

Владика је Петар био љубак у обхођењу, и врло је оцјењавао и уважавао онога, који би га у његовој земљи Црној Гори посјештавао; он је сваког' гостољубиво примао, и остављаше за цијело благиј утисак његове доброте у сваког' оног' срца, кои прилику имадоше из бљиже, да познају овог' 31. Октовра 1851. а у 38-ој живота години вјечно уснувшиг' највећег' мужа свога племена.

Л. Кланчић

ПИСМО О БОЈУ У МОРАЧИ 13. ЈУНА 1877. ГОДИНЕ

Ослободилачка борба Црногораца у рату против Турске 1875 — 1879. године позната је и по великом броју окршаја с непријатељем. Забиљежено је да су за ових пет година извршена 224 сукоба с турском војском (1875 — 63, 1876 — 64, 1877 — 71, 1878 — 14 и 1879 — 12). Из података се види да су 48 батаљона изгубила 3100 војника, од којих 40 црногорских — 2757, 2 прекогранична (Опутно-рудински и Горњоселски) 61 и 6 херцеговачких 282.

Непосредно послје познатих борби на Крсцу, Стожеру, Лиси, Рјечинама, Вучју, Острошким гредама и Шобајићима, крајем маја и првих дана јуна 1877, била је борба у Морачи, свакако једна међу најпознатијим у току овога рата. Поред Морачана, у борби је учествовало, у цјелини или дјелимично, неколико батаљона Васојевића (љеворечки, краљски, бучички, полички) под командом војводе Миљана Вукова и, претпоставља се, два батаљона који су стигли с Језера под командом Пера Јокашева Пејовића. О овом жестоком боју наводимо писмо игумана Морачког манастира Митрофана Бановића упућено два дана послје битке митрополиту Илариону. Писмо у цјелини гласи:

Преосвеш. господине!

У прошлу суботу 12 ов. м. изидоше Турци више Мораче. У неђељу 13 о. м. с највећим журишем погрчаше низ Морачу. Наше морачке војске овде бјеше само један баталеон, но дође В. Миљан и Перо Јокашев с војском. Турска војска велика преко 20.000 а наша према њој тако мала, да јој не смједосмо стати на чело. Пустисмо их низ Морачу, јер друкчије немаше лијека и опалише три села до самога Манастира. Код самог моста под манастир и са сјеверне стране манастира зачека их војска морачка, а они (Турци) дошли бјеху на саму воду морачу под Манастир. Јунаци морачки сви овде код ове свете обители прегли бјеху умријети. Њиве куће у пламену буктијаху а чељад им и ђеца плачући бјежијаху, но они се на то ниједан не обзираху, но сви бјеху око цркве пали као пчеле око своје кућице. Ја сам кроз то од једног до другог шанца као помамљен трчао и на свакоме мјесту чуо сам глас од војника, ће један другога проклиње, да цркву не

оставе него код ње сви да погину. У тој жалостној муци Турцима с једне стране на врх Мораче удари Војвода Миљан а с друге Перо Јокашев. Турци тијем ненаднијем са страна ударцем благодарећи Богу уплашише се и оставише манастир па побјегоше. И тако преосвеш. Господине данас веће него икада срећан сам, што Вам с неописатом радосћу јавити могу, да је овај манастир једином свемоћном помоћу промисла Божијег и јуначким прегнућем спасен!

Наша малена но јуначка војска преко 1000 глава посијече. Бој трајао до ноћи. Турци поноћи утекоше из Мораче у Колашин. Од 400 Морачана на мртво погибоше 23, а рањених има до 40.

Познато Вам је у каквом се стању живљења ове године у обште налази амошњи народ, а особито сада када су им куће попаљене.

Рањенике нијесу у стању никако донијети тамо у болницу, а овде никаква потребног за ове патнике издржавања нема. Ови несретњи јунаци издишу сви окупљени у Манастиру. Зато сам принуђен најпонижније замолити Ваше Високопреосвештенство, да ако имате пошљете за ране мелема, свилаца, крпа, завоја, неколико кошуља, три лампе за петроље, који покривач и најпосље шта знате само ако га има што ће им помоћ учинити.

Изволите се заузети код ту стојећег руског генерала да би им смиловао се дати оно што би овим мученицима живот одржати могло.

Ако у томе срећан будем добити ту помоћ, што не би овај писмодавац могао донијети, ја бих посље послао друге да донесу.

Сваки убудуће нови догађај јавит ћу Вам.

Препоручујући се свагдашњој Архипастирској милости јесам Вашег Високопреосвештенства.

У Морачи 15/6 877

Најпонизни слуга
Митрофан Бановић
игуман¹

У касније сачињеном списку погинулих налази се податак да их је било 45, од којих из језерско-шаранског батаљона 1, горњоморачког 9, доњоморачког 10, леворечког 7, краљског 7, бучичког 9 и поличког 2.²

Нема сумње да је ова значајна побједа над Турцима доста утицала на резултате нових борби до којих је убрзо дошло (код Њежиног луга, на Буковој пољани и за вријеме опсаде Никшића од средине јуна до краја августа 1877).

В. Д. Пејовић

¹ ДАЦ — откупи ХХХ, 1.

² ДАЦ — МВ, књ. 664.